

NAZIV DISERTACIJE: Zastupljenost mišićno-koštanih poremećaja vezanih za rad kod fizioterapeuta u Crnoj Gori**Autor: Krsto Kovačević****Mentor: Prof. dr. Dijana Avdić****Datum odbrane: 21.09.2022.****DOI: <https://doi.org/10.17532/DD.2022.07>****APSTRAKT**

Uvod: Svjetska zdravstvena organizacija, definišući mišićno-koštane poremećaje vezane za rad, okarakterisala ih je kao poremećaje multifaktorijalne etiologije, ukazujući na brojne faktore rizika koji doprinose i pogoršavanju ovih poremećaja. Pored faktora rizika koji se odnose na rad, njegovom razvoju doprinose i drugi faktori rizika, izvor i/ili situacije s potencijalnim oštećenjima koji dovode do razvoja bolesti. Raznolikost i složenost faktora koji doprinose nastanku ovih poremećaja objašnjava poteškoće koje se često susreću.

Hipoteze: 1) Ergonomski uslovi rada utiču na zastupljenost mišićno – koštanih poremećaja vezanih za rad kod fizioterapeuta u Crnoj Gori; 2) Psihosocijalni faktori na radnom mjestu imaju uticaj na zastupljenost mišićno – koštanih poremećaja vezanih za rad kod fizioterapeuta u Crnoj Gori.

Cilj: Glavni cilj istraživanja je bio utvrditi zastupljenost mišićno-koštanih poremećaja vezanih za rad kod fizioterapeuta u Crnoj Gori.

Ispitanici: U istraživanje su uključeni fizioterapeuti zaposleni u javnim i privatnim ustanovama u Crnoj Gori: magistri fizikalne terapije, specijalisti primijenjene fizioterapije, bachelori primijenjene fizioterapije, viši fizioterapeutske tehničari i fizioterapeutske tehničari, iz četrnaest Domova zdravlja, tri Opšte bolnice, dvije Specijalne bolnice, Instituta za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju “Dr Simo Milošević” Igalo i pet privatnih zdravstvenih ustanova za fizikalnu terapiju primarnog nivoa. Od ukupno 140 distribuiranih upitnika, njih 127 je ispunjavalo kriterijume za uključivanje u studiju.

Metode: Studija je dizajnirana kao deskriptivno, analitičko i presječno istraživanje. Tokom realizacije istraživanja koristio se: Opšti upitnik, Modifikovani Nordijski anketni upitnik, Modifikovani anketni upitnik fizikalno ergonomske procjene radnog mjesta i Maslach anketni upitnik (Maslach Burnout Inventory – MBI).

Rezultati: Od ukupnog broja ispitanika obuhvaćenih našim istraživanjem mišićno-koštani poremećaj vezan za rad je bio kod 88.2% ispitanika. U posljednjih 6 mjeseci najučestalija bolna regija kod fizioterapeuta je bila donji dio leđa 66.1%, a zatim vrat 58.3% i gornji dio leđa 49.6%. Analizirajući rezultate uticaja faktora rada na zastupljenost mišićno-koštanih poremećaja kod fizioterapeuta, najučestaliji faktori koji su uticali na pojavu mišićno- koštanih poremećaja vezanih za rad u radnoj sredini su loši ergonomski uslovi (87.4%), a zatim fizički uslovi (65.4%). Analizirajući rezultate uticaja psihosocijalnih faktora na radnom mjestu na zastupljenost mišićno-koštanih poremećaja kod fizioterapeuta dobili smo statistički značajnu razliku u nivou: umjerene i visoke emocionalne iscrpljenosti i prisustvo/odsustvo boli u području: vrata, ramena, gornjeg dijela leđa, lakta i koljena; visokog procenta depersonalizacije i prisustvo/odsustvo bola u području donjeg dijela leđa; niskog stepena ličnog postignuća i prisustvo/odsustvo bola u području koljena.

Zaključak: Ergonomski uslovi rada i psihosocijalni faktori na radnom mjestu imaju uticaj na zastupljenost mišićno-koštanih poremećaja vezanih za rad kod fizioterapeuta u Crnoj Gori.

Ključne riječi: mišićno-koštani poremećaji vezani za rad, fizioterapeuti, ergonomski uslovi rada, psihosocijalni faktori na radnom mjestu.

DISSERTATION TITLE:**Author:** Krsto Kovačević**Mentor:** Prof. dr. Dijana Avdić**Date of defence:** 21. September 2022.**DOI:** <https://doi.org/10.17532/DD.2022.07>**ABSTRACT**

Introduction: The World Health Organization, defining work-related musculoskeletal disorders, characterized them as disorders of multifactorial etiology, pointing to numerous risk factors that contribute to the worsening of these disorders. In addition to risk factors related to work, other risk factors, source and / or situations with potential impairments that lead to the development of the disease also contribute to its development. The variety and complexity of factors that contribute to the development of these disorders explains the difficulties that are often encountered.

Hypotheses: 1) Ergonomic working conditions affect the prevalence of work-related musculoskeletal disorders among physiotherapists in Montenegro; 2) Psychosocial factors in the workplace have an impact on the prevalence of work-related musculoskeletal disorders among physiotherapists in Montenegro.

Objective: The main objective of the study was to determine the prevalence of work-related musculoskeletal disorders among physiotherapists in Montenegro.

Participants – The research includes physiotherapists employed in public and private institutions in Montenegro: masters of physical therapy, specialists in applied physiotherapy, bachelors of applied physiotherapy, senior physiotherapists and physiotherapists, from fourteen health centers, three general hospitals, two special hospitals, Institute Igalo and five private health institutions for physical therapy of primary level. Out of a total of 140 distributed questionnaires, 127 of them met the criteria for inclusion in the study.

Methods – The study is designed as a descriptive, analytical and cross-sectional study. During the implementation of the research, the following were used: General questionnaire, Modified Nordic questionnaire, Modified questionnaire for physical ergonomic assessment of the workplace and Maslach Burnout Inventory – MBI.

Results – Of the total number of respondents included in our study, work-related musculoskeletal disorders were in 88.2% respondents. In the last 6 months, the most common pain region in physiotherapists was the lower back 66.1%, followed by the neck 58.3% and the upper back 49.6%. Analyzing the results of the influence of work factors on the prevalence of musculoskeletal disorders in physiotherapists, the most common factors that influenced the occurrence of work-related musculoskeletal disorders in the work environment are poor ergonomic conditions (87.4%), followed by physical conditions (65.4%). Analyzing the results of the influence of psychosocial factors in the workplace on the prevalence of musculoskeletal disorders in physiotherapists, we obtained a statistically significant difference in the level of: moderate and high emotional exhaustion and the presence / absence of pain in the area: neck, shoulders, upper back, elbows and knees; high percentage of depersonalization and presence / absence of low back pain; low level of personal achievement and the presence / absence of pain in the knees.

Conclusions - Ergonomic working conditions and psychosocial factors in the workplace have an impact on the prevalence of work-related musculoskeletal disorders among physiotherapists in Montenegro.

Keywords: work-related musculoskeletal disorders; physiotherapists; labor factors; ergonomic conditions; psychosocial factors in the workplace.